

HOF VAN BEROEP BRUSSEL 22 JUNI 2009

VERJARING (BURGERLIJK RECHT)

Bijzondere verjaringen – 5 jaar – Periodieke schulden – Moratoire interesten – Anatocisme

Moratoire interesten beginnen te lopen vanaf de datum van de aanmaning tot betaling. Moratoire interesten vallen niet onder één van de in artikel 2277 BW opgesomde categorieën van periodieke vorderingen die verjaren na vijf jaar.

Kapitalisatie van interesten is krachtens artikel 1154 BW mogelijk ten gevolge van een gerechtelijke aanmaning mits deze aanmaning betrekking heeft op interesten die ten minste voor een geheel jaar verschuldigd zijn. De neerlegging ter griffie van een conclusie, die geldt als betekening, is een gerechtelijke aanmaning, waarin de aandacht van de schuldenaar in het bijzonder wordt gevestigd op de kapitalisatie van de interesten.

*CV Intercommunale Vereniging Iverlek/Het Vlaamse Gewest
Zet.: A. De Preester, E. Janssens de Bisthoven en M. Debaere (raadsheren)
Pl.: Mrs. P. De Maeyer loco A. Verriest en K. Vancorenland loco A. Celis*

(...)

1.2. Wat de interesten betreft

1.2.1. Het Vlaamse Gewest vraagt moratoire interesten vanaf de respectievelijke betalingsdata (= voorwerp van het incidenteel beroep), zijnde 15 januari 1974 en 3 januari 1975, minstens vanaf 30 januari 1998, zijnde de datum van de ingebrekestelling.

De eerste rechter kende interesten toe vanaf 30 januari 1998.

Er is geen wettelijke bepaling voorhanden die moratoire interesten van rechtswege doet lopen zodat het recht op dergelijke interesten eerst ontstaat vanaf de datum van de aanmaning tot betaling.

Terecht stelde de eerste rechter vast dat het Vlaamse Gewest eerst bij brief van 30 januari 1998 overging tot het in gebreke stellen van appellante zodat slechts vanaf die datum moratoire interesten verschuldigd zijn.

1.2.2. Iverlek houdt – in ondergeschikte orde – voor dat de verjaring vermeld in artikel 2277, 4de lid, Burgerlijk Wetboek (5 jaar) moet toegepast worden, rekening houdend met de wil van de auteur van het Burgerlijk Wetboek om een schuldeiser van een geldsom te verhinderen om op dergelijke wijze te handelen dat de situatie van zijn schuldenaar verergert door de interesten op een kapitaal gedurende een zeer lange periode te laten lopen.

Gezien het Vlaamse Gewest overging tot dagvaarding bij exploit betekend op 25 maart 1998 is dit argument niet ter zake dienend.

PRESCRIPTION (DROIT CIVIL)

Prescriptions particulières – 5 ans – Dettes périodiques – Intérêts moratoires – Anatocisme

Les intérêts moratoires commencent à courir à partir de la mise en demeure de payer. Les intérêts moratoires ne tombent pas sous une des catégories de créances reprises à l'article 2277 du Code civil qui se prescrivent par cinq ans.

En vertu de l'article 1154 du Code civil, la capitalisation des intérêts peut se faire par sommation judiciaire pourvu qu'il s'agisse d'intérêts dus au moins pour une année. Le dépôt au greffe de conclusions qui attirent l'attention particulière du débiteur sur la capitalisation des intérêts constitue une telle sommation judiciaire.

Enkel ten overvloede wordt hierbij opgemerkt dat de verjarringsregeling, die is opgenomen in artikel 2277, 4de lid, van het Burgerlijk Wetboek, een van het gemeen recht afwijkende verjarringsregeling is, in die mate dat, voor welbepaalde schulden, een kortere verjaringstermijn wordt bepaald. Die welbepaalde schulden zijn in dat wetsartikel opgesomd (termijnen van altijddurende renten en van lijfrenten, die van uitkeringen tot levensonderhoud, huren van huizen en pachten van landeigendommen, interesten van geleende sommen, en, in het algemeen, al hetgeen betaalbaar is bij het jaar of bij kortere termijnen).

De in dit geval verschuldigde interesten zijn moratoire of verwijlinteresten en geen compensatoire of vergoedende interesten, die de vertraging vergoeden in de betaling van een som die krachtens de wet verschuldigd is. Huidige schuld valt niet onder één van de categorieën, die zijn opgesomd in artikel 2277, 4de lid, van het Burgerlijk Wetboek.

Gezien de verjaring niet aan de orde is, bestaat er ook geen aanleiding om desbetreffend een prejudiciële vraag te stellen aan het Grondwettelijk Hof.

1.3. Wat de gevraagde kapitalisatie betreft

1.3.1. Deze vraag maakt een rechtsgeldige toepassing uit van artikel 1154 BW.

Vervallen interesten van kapitalen kunnen immers interest opbrengen ten gevolge van een gerechtelijke aanmaning mits deze aanmaning betrekking heeft op interesten die ten minste voor een geheel jaar verschuldigd zijn.

De neerlegging ter griffie van een conclusie, die geldt als betekening, is een gerechtelijke aanmaning, waarin de aandacht van de schuldenaar in het bijzonder wordt gevestigd op de kapitalisatie van de interesten.

1.3.2. Het Vlaamse Gewest is gerechtigd op kapitalisatie van de interesten als gevolg van de gerechtelijke aanmaningen bij:

- conclusie in eerste aanleg van 5 maart 1999;
- tweede aanvullende conclusie in eerste aanleg van 5 maart 2001;
- syntheseconclusie in eerste aanleg van 2 september 2002;
- conclusie in hoger beroep van 15 juni 2005;
- aanvullende conclusie na heropening van de debatten in hoger beroep van 5 september 2008.

Om deze redenen,

Het hof,

Rechtdoende op tegenspraak,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken;

Verklaart het hoger beroep en het incidenteel beroep beiden ontvankelijk, doch ongegrond.

Bevestigt het bestreden vonnis.

Verklaart de vordering tot kapitalisatie van de interesten per 15 juni 2005 en 5 september 2008 bijkomend gegrond.

Veroordeelt Iverlek in de kosten van hoger beroep in totaal begroot

– in hoofde van appellante op 2.686 EUR (186 rolrecht + 2.500 rechtsplegingsvergoeding), en

– in hoofde van geïntimeerde op 2.500 EUR rechtsplegingsvergoeding.

(...)

Noot

Periodiciteit en aangroei van de schuld, de voorwaarden voor de verkorte verjaring van artikel 2277 BW

*Olivier Vanden Berghe*¹

Artikel 2277 BW bepaalt dat termijnen van altijdurende renten en van lijfrenten, die van uitkeringen tot levensonderhoud, huren van huizen en pachten van landeigendommen, interesten van geleende sommen, en, in het algemeen, al wat betaalbaar is bij het jaar of bij kortere termijnen door verloop van vijf jaren verjaren. Drie beslissingen gepubliceerd in dit nummer belichten de voorwaarden voor deze verkorte verjaringstermijn.

Een onbetwiste en uitdrukkelijk in artikel 2277 BW voorziene voorwaarde voor de korte verjaringstermijn is de periodieke betaalbaarheid van de schuld. In een arrest van 13 maart 2008² verduidelijkte het Hof van Cassatie dat een periodieke berekening van een schuld niet gelijkstaat aan een periodieke betaalbaarheid ervan: *“De enkele omstandigheid dat een schuld bij het jaar of bij een kortere termijn berekend wordt, houdt niet noodzakelijk in dat die schuld een periodiek betaalbare schuld uitmaakt bedoeld in het*

artikel 2277 van het Burgerlijk Wetboek.” In dat geval was een vergoeding gevorderd voor de terbeschikkingstelling van signalisatiemateriaal door de politie. Deze vergoeding was weliswaar berekend per dag, maar was niet periodiek betaalbaar³. Ook moratoire interesten (schadevergoeding wegens de laattijdige uitvoering van een geldschuld) zijn in de regel niet periodiek betaalbaar, al worden zij berekend in functie van het tijdsverloop. Het hof van beroep te Brussel oordeelde dan ook terecht in een arrest van 22 juni 2009⁴ dat de moratoire interesten niet vallen onder één van de categorieën die zijn opgesomd in artikel 2277 BW. Compensatoire interesten (schadevergoeding wegens de laattijdige uitvoering van een waardeschuld) zijn trouwens om dezelfde reden evenmin onderworpen aan de vijfjarige termijn⁵.

Bovenop de voorwaarde van de periodieke betaalbaarheid werd in het verleden verdedigd dat de vijfjarige termijn voorbehouden was aan schulden die het karakter hebben van

¹ Liedekerke Wolters Waelbroek Kirkpatrick.

² Dit nummer, p. 489.

³ Eerder had het Hof van Cassatie in dezelfde lijn geoordeeld dat de vergoeding voor de onrechtmatige bezetting berekend in functie van de duur van de bezetting geen periodiek karakter had (Cass. 16 november 2001, *Arr.Cass.* 2001, 1951, *RW* 2002-03, noot C. LEBON).

⁴ Dit nummer p. 534.

⁵ Bv. Cass. 4 oktober 1990, *Arr.Cass.* 1990-91, 124, *RW* 1990-91, 1034. Het geannoteerde arrest van het hof van beroep te Brussel geeft de indruk dat compensatoire interesten, in tegenstelling tot moratoire wel zouden verjaren na vijf jaar, maar mogelijks viseerde het hof hier in werkelijkheid ‘remuneratoire interesten’, zoals de interesten op een lening, die in de regel wel periodiek betaalbaar zijn en verjaren na vijf jaar.

‘inkomsten’ in tegenstelling tot ‘kapitaalschulden’. Schulden voor energieverbruik waren volgens het Hof van Cassatie kapitaalschulden die aldus niet onderworpen werden aan de verkorte verjaringstermijn⁶. Het onderscheid tussen inkomsten en kapitaalschulden is echter niet heel duidelijk. Het Grondwettelijk Hof oordeelde daarenboven dat er een schending was van het gelijkheidsbeginsel indien de verkorte verjaringstermijn zou worden ontnomen aan facturen voor waterverbruik⁷ of mobiele telefonie⁸. De vereiste van ‘inkomsten’ in tegenstelling tot kapitaalschuld werd daarom verlaten, en nu wordt aangenomen dat periodieke facturen voor water, energie of telefonie verjaren na vijf jaar. Het in dit nummer gepubliceerde cassatiearrest van 25 januari 2010⁹ bevestigt dat facturen voor mobiele telefonie betaalbaar bij termijnen korter dan één jaar verjaren na vijf jaar en voegt eraan toe dat het hernemen van de onbetaalde periodieke schulden in één globale afrekening hun periodiek karakter niet ontnemt.

Dat de voorwaarde van ‘inkomsten’ werd verlaten, betekent evenwel niet dat de periodieke betaalbaarheid de enige voorwaarde is voor de toepassing van de vijfjarige termijn. Deze periodieke betaalbaarheid is een noodzakelijke maar niet een voldoende voorwaarde voor de verkorte verjaringstermijn. Artikel 2277 BW strekt er immers toe de termijnschuldenaar te beschermen tegen een voortdurende aangroei van zijn schuld door het verloop van de tijd¹⁰. Niet alle periodiek betaalbare schulden groeien aan door het tijdsverloop. Een kapitaalschuld waarvan het globaal bedrag vooraf bepaald is, maar die betaalbaar is in verschillende schijven neemt niet toe met de tijd¹¹, hoogstens kan worden gesteld dat het opeisbaar deel van deze schuld toeneemt met de tijd. Het past dus artikel 2277 BW enkel toe te passen op periodiek betaalbare schulden (betaalbaar per jaar of per kortere periodes) die aangroeien door het verloop van de tijd¹². Periodiek betaalbare schulden die niet aangroeien door het tijdsverloop vallen niet onder de verkorte verjaringstermijn.

6. Bv. Cass. 6 februari 1998, *Arr.Cass.* 1998, 182, *JT* 1998, 403, *TBBR* 1998, 346.

7. GwH 19 januari 2005, *TBBR* 2005, 32, noot A. DELEU.

8. GwH 17 januari 2007, *RW* 2007-08, 1711, noot C. LEBON.

9. Dit nummer, p. 496.

10. Bv. Cass. 25 januari 2010, dit nummer, p. 496.

11. Zie GwH 19 januari 2005, *TBBR* 2005, 32.

12. In die zin A. DELEU, “La prescription des dettes relatives aux fournitures périodiques: le champ d’application de l’article 2277 du Code civil revu par la Cour d’arbitrage”, *TBBR* 2005, 34-39; C. LEBON “Ook periodieke GSM-facturen verjaren na vijf jaar (art. 2277 BW)”, *RW* 2007-08, 1712; M. MARCHANDISE, *La prescription libératoire en matière civile*, Brussel, Larcier, 2007, 98.